

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 25-52.

Leto XVIII.

V Ljubljani, v soboto, dne 5. oktobra 1935.

Štev. 100.

Ne gre brez kritike

Zivimo v strankarsko zelo občutljivih časih in zato ni čudno, če se marsikdaj posebno ostrejša kritika javnih razmer smatra kot naperjena proti trenutno vladajočemu režimu. Takšno pojmovanje kritike pa je docela napačno in neutemeljeno, ker je vendar znano, da niso naše javne razmere pomanjkljive samo zaradi teh ali onih pogrškov te ali one vlade, temveč predvsem zaradi napak vseh nas, ker pač naš narod še ni dosegel one stopnje, da bi bil kos vsem nalogam modernega državnega življenja.

Ce nam n. pr. naš izvoz sadja ne donša onega dobička, ki bi ga mogel in moral, potem se začnejo vzroki tega neuspeha že pri sadnih producentih in ne šele pri vladnih ukrepih. Če nima banaška pšenica po svetu onega slovesa, ki bi ga zaradi zemlje, na kateri se prideluje, morala imeti, potem je tu cela vrsta vzrokov in med njimi so gotovo na zadnjem mestu ev. premalo preudarjeni uradni predpisi. In če ima naš les na tujem trgu preizkušeno ceno, potem so oni naši lesni tudi-trgovci, ki ga prodajajo za vsako ceno, pač stokrat bolj krivi, kakor pa ti ali oni upravni nedostaki.

Prav tako je z našo gospodarsko osamosvojitvijo, ki je ni mogoče dekretirati od zgoraj navzdol, če ni narod zrel za njo. Če nimamo industrialcev, ki se razumejo na posel, ki znajo voditi industrijsko podjetje, potem ne pridemo do lastne in res domače industrije, pa naj bi imeli še tako visoke zaščitne carine. V najboljšem primeru bomo dosegli le to, da se bo pod domačimi imeni krila tuja industrija, s katero pa gospodarske osamosvojitve pač ne moremo izvesti.

Tudi izkoriščanje naravnih zakladov se ne more doseči le z uradnimi ukrepi. Če nimamo podjetnih ljudi, ki bi tvegali denar za investicije, ki so potrebne za izkoriščanje naravnih zakladov in ki bi potem znali voditi od njih ustanovljena podjetja, potem bodo ta prej ali slej prišla v roke tujcev ali pa jih bo morala država vzdrževati z velikimi deficiti. Da se doseže gospodarska osamosvojitve naroda, je treba veliko dela in veliko sposobnosti, je kratko malo potrebno, da doseže narod določeno razvojno stopnjo.

Mi te stopnje še nismo dosegli in zato tudi ne znamo izkoriščati prednosti in bogastev svoje zemlje, zato tudi moramo vedno znova in znova ugotavljati napake, ki se dogajajo in ki so vzrok, da ne pridemo do blagostanja. Od vseh nas, od dela vseh in ne le od vlade in njenega dela je odvisno, če se bomo dokopali do poti h blagostanju. Pri tem je naloga vlade samo ta, da omogoči vsakemu poedincu in vsakemu stanu, da razvije vse svoje možnosti in da more uporabiti vsa sredstva, ki jih daje svojim državljanom svobodna država. Nasprotno pa je naloga državljanov, da nudijo tujim državi ona sredstva, ki jih potrebuje za izvajanje svoje naloge.

Ce država, odnosno vlada ne skrbi dovolj da se morejo plodonosno razvijati sile naroda, potem je kritika njenega dela nujna in potrebna, ker je drugače vsak napredek nemogoč. In tem ostrejša mora biti ta kritika, čim dalje traja ta nedostatek. Prav tako pa je tudi potrebna kritika, kadar delajo posamezniki napačno. Molčati, kadar se dogaja, da pada kvaliteta naše proizvodnje ali molčati, kadar posamezniki zlorabljajo svoje položaje in služijo tujim interesom mesto domačim, bi bil zločin nad napredkom naroda.

Kar je napačno, je treba javno povedati, da bo vsakdo vedel za to napako, ker je to edino sredstvo, da se napaka ne bo več ponavljala. Zlasti pa je treba na te napake vedno znova opozarjati zaradi mladine, kateri treba že na vse zgodaj zbuditi odpor proti napakam, da bo z njimi obračunila, kadar pride do besede.

Revizija trase ceste Ljubljana—Sušak

Minister za gradbe ing. Mikoš Bobić je z aktom M. G. br. 28.067/35 od 22. IX. 1935 pooblastil kr. bansko upravo v Ljubljani, da v sporazumu s kr. bansko upravo Savske banovine odredi komisijo, katere naj pregleda traso nove ceste Ljubljana—Sušak ter naj nadalje postopa po §§ 24 in 12 zakona o nedržavnih cestah. S tem je g. minister ugodil predlogom naše banske uprave, v kolikor gre za revizijo predlagane trase za avto-cesto Ljubljana—Sušak.

Kr. banska uprava Dravske banovine je z odlokom V. No 1726/24 od 30. IX. 1935 sporazumno s kr. bansko upravo v Zagrebu sklicala revizijsko komisijo, ki se je dne 4. t. m. ob pol 11. uri sestala pri tehničnem oddelku kr. banske uprave v Ljubljani. Naša banska uprava je v to komisijo vpisala: ing. R. Zajca, ing. Karla Orla, ing. L. Geržino in ing. A. Matka. Kot zastopnika tehničnega oddelka banske uprave v Zagrebu sta delegirana ing. Mladen Tomić in ing. Mihovil Delak. Nadalje so sestanku prisostvovali podpolkovnik Ilija Golubović za dravsko divizijsko oblast ter ing. Matko Prelovšek in ing. Janko Mačkovšek za ljubljansko mestno načelstvo. Akcijski odbor na Sušaku je zastopal njegov predsednik Gjuro Ružič, ljubljanski akcijski odbor pa tajnik ing. M. Suklje.

Vodja komisije ing. R. Zajec je uvodoma obrazložil naloge, katere je ministrstvo za gradbe komisiji namenilo. V prvi vrsti naj se pregleda trasa, predlagana po kr. banskih upravah Dravske in Savske banovine, na temelju poročila strokovne komisije, ka-

tera je v dneh 4. do 13. julija 1935 rekonstruirala teren in določila generalno smer nove ceste Ljubljana—Sušak. Nadalje naj komisija predlaga kategorijo te nove ceste. Prvi dan si bo ogledala predlagani izhod iz mesta Ljubljane, oziraje se na odobreni regulacijski načrt. Dne 5. t. m. odpotuje komisija na traso v smeri proti Prezidu, kamor bo prišla v nedeljo dne 6. t. m. zvečer. Če mogoče, bo komisija dne 9. ali 10. t. m. že na Sušaku, kjer se naj sestavi poročilo komisije s potrebnimi predlogi glede definitivne trase in glede kategorije ceste.

Komisija je nato odšla po Bleiweisovi cesti do križišča s Tržaško cesto, kjer se pričinja trasa ceste Ljubljana—Sušak. Potek trase skozi področje ljubljanske mestne občine se bo določil sporazumno z upravo te občine in bo šel kolikor mogoče ravnostno v smeri, ki veže označeno križišče z Izansko cesto, na katero naj se priključi pri Mokarju (na lev. bregu Išice). Komisija si je ogledala ta potek in je ugotovila, da se more problem zadovoljivo rešiti brez znatnejših težkoč.

Cim komisija izvrši svoje delo, bo mogel g. minister za gradbe odobriti traso, nakar naj tehnična oddelka obeh banskih uprav nemudoma pričneta z izdelavo podrobnih načrtov in stroškovnikov. Na ta način bodo načrti že v prvih mesecih leta 1936 dodelani.

Potem preostane samo še glavna stvar: Finansiranje nove velike ceste Ljubljana—Sušak, katere naj bo pričetek lepše gospodarske bodočnosti naše dežele.

Zakaj je dobila zagrebška zbornica komisarija

Volilni red za zbornice ne bo spremenjen — Zakaj ne morejo biti člani uprav združenj zbornični svetniki

Zagrebški »Jugoslovenski Lloyd« piše:

Minister za trgovino in industrijo dr. Vrbanič je podpisal dekret, s katerim se v zagrebški Trgovinsko-industrijski zbornici postavlja komisariat in s tem razpušča zbornični svet. Dolžnost komisarja, ki ne pripada gospodarskim krogom, temveč je višji upravni uradnik, je, da vodi do zborničnih volitev predsedniške posle in za ta čas omogoči neovirano delo zbornice ter priprav in izvedbe volitev. Komisariat bo torej trajal največ tri do štiri mesece.

Znano je, da sta nedavno odstopila predsednik zbornice dr. Vrbanič in podpredsednik Ivan Prpić ter je od predsedstva ostal samo podpredsednik Arm. Schreiner, ki pa je tudi hotel odstopiti. Poskusi, da se tudi samo do volitev dopolni predsedništvo in tako omogoči delo zbornice brez komisariata, žal niso imeli uspeha. Podpredsedniško mesto, ki je bilo izpraznjeno z demisijsko g. Prpića, je bilo ponudeno predsedniku trgovskega odseka g. Pexideru-Sriću in predsedniku gostinskega odseka g. Kaufmannu. Oba pa sta ponudbo odklonila, g. Kaufman še zlasti zato, ker je kot podpredsednik zagrebške občine že preobremenjen s posli. Nevtralne gospodarske osebe, ki bi mogla prevzeti in brez krčev voditi predsedništvo, se tudi ni moglo najti in tako ni preostalo nič drugega, kakor da se imenuje komisariat, ki bo do izvedbe volitev vodil zbornične posle, odnosno omogočil zborničnemu uradu, da brez krčev in ovir dokonča tekoče posle in priprave za volitve.

Pot do blagostanja je težka in naporna in niti misliti ne smemo na to, da bi jo dosegli, če se ne bi upali pogledati odkrito na vse težave, ki jih bo treba prebrati. Na te težave pa se ne upa pogledati, kdor se boji kritike.

Toliko sporočamo za danes; ko pa pride v Zagreb dekret o imenovanju komisarija, bomo podrobneje spregovorili o pojavih, gibanjih in zahtevah v naših gospodarskih krogih, ki so privedla do tega, da je bil postavljen komisariat edino v — zagrebški Trgovinsko-industrijski zbornici.

V svojem drugem članku pa pravi »Jugoslovenski Lloyd« o postavitvi komisariata v zagrebški zbornici tudi to-le:

Po sili razmer se je torej moral edino v zagrebški trgovsko-industrijski zbornici imenovati komisariat, dočim ostanejo v vseh drugih zbornicah imenovana predsedništva in zbornični sveti na svojih mestih, dokler ne bodo izvoljeni novi zbornični sveti.

Nato pojasnjuje zagrebški gospodarski list, zakaj je prišlo do določbe, da člani uprav in nadzorstva obveznih združenj ne morejo biti člani zborničnih svetov, ter pravi: Po vsej verjetnosti se volilni red za zbornice ne bo nič izpremenil in bo ostala v veljavi tudi določba, da predsedniki in člani uprav združenj ne morejo kandidirati zbornične svete, če preje ne odstopijo od svojih mest v obveznih združenjih. (To mnenje lista je med tem že potrjeno, ker je izdalo trgovinsko ministrstvo pojasnilo, da morejo člani upravnih in nadzornih odborov posameznih obveznih združenj kandidirati za zbornične svetnike samo, če so v zbornične svete, če preje ne odstopijo od podali izjavo, da v primeru izvolitve za zborničnega svetnika odstopijo kot funkcionarji združenj. — Op. ured.)

Ta določba, piše nadalje list, se oficialno utemeljuje s tem, da se je zelo pogosto dogajalo, da so nekatera združenja sklepala sklepe, katere so pozneje zastopniki istih združenj kot člani zborničnih svetov in odsekov morali razveljaviti, ker niso bili utemeljeni v zakonih in predpisih. Na ta na-

čin so zastopniki združenj, ki so bili ob enem zbornični svetniki, prišli v neprijeten položaj, ali napram zbornici ali napram svojemu združenju. Ta inkompatibilnost je privedla do mnogih sporov, ki so ovirali delo tako zbornice kot tudi združenj, ki spadajo po obrtnem zakonu pod nadzorstvo — zbornice. Ta določba volilnega reda za zbornice ima torej ta namen, da so zbornični svetniki v svojem delu in svojih iniciativah bolj svobodni in nekoliko bolj neodvisni, kakor pa so, če opravljajo istočasno tudi funkcije v upravah združenj. Velik del gospodarskih ljudi, ki ni v upravah združenj, tudi odobrava to določbo volilnega reda, in to ne samo zaradi preje navedenega razloga, temveč tudi zato, ker je prepričan, da se bo na ta način večje število gospodarskih ljudi angažiralo za delo v združenjih in zbornicah ter da ne bo imel besedo o gospodarstvu samo omejen krog, ki se je v zadnjih letih zbral v upravah ali bolje rečeno v predsedništvih združenj.

K tem izvajanjem zagrebškega lista bi še dostavili, da se nam je iz oficialne strani navedel še drug razlog za preje omenjeno določbo volilnega reda. Nezdružljivost funkcij v združenjih in v zbornici naj bi dovedla tudi do delitve dela in do vzgoje dobrega naraščaja za delo v gospodarskih stanovskih in strokovnih organizacijah. V združenjih naj bi zlasti mlajši člani spoznali način dela in ko bi se v združenjih uveljavili, naj bi šele prišli tudi v zbornične svete. Tako naj bi prišlo do zdrave selekcije, kar bi bilo samo v korist gospodarskim stanovom. Kakor je v političnem življenju običaj, da se ljudje izvolijo najprej v občinske, nato v banovinske svete in šele potem v Narodno skupščino, tako naj bi se tudi gospodarski zastopniki pripravili v združenjih za delo v zbornicah.

Gospodarski in ne politični interesi morajo odločevati

Svoja izvajanja zaključuje »Jugoslovenski Lloyd« s temi besedami:

»Zanimanje za zbornične volitve je zelo veliko in v gospodarskih združenjih se je že začelo s pripravi za postavljanje kandidatnih list. Imenujejo se tudi že nekatera imena kot nositelji list. Vse pa kaže, da pri teh volitvah žal ne bodo gospodarski oziraj glavni in odločilni, ki bodo odločevali o vprašanih oseb in agitacije za posamezne liste. Tako n. pr. piše »Jutarnji list« odkrito, da bo grupacija za te volitve na politični podlagi in da bo kandidatna lista »Privrednikov Hrvatov« (kakor jo že sedaj imenujejo) imela tudi absolutno večino.

Popolnoma razumemo, da v današnjem političnem prekipenju ne more biti pri nas nič brez politične primesi. To se dogaja tudi drugod po svetu. Vendar pa je treba opozoriti, da gre za važno in čisto gospodarsko ustanovo in bi bilo zato žalostno, če bi bili politični momenti vzrok njene nesposobnosti ali če bi zmanjšali njen pomen in možnost, da bi v gospodarskem življenju, ki je realno, ne mogla izvrševati one naloge, zaradi katerih je bila zagrebška zbornica ustanovljena in zaradi katerih obstoji že več ko 8 desetletij. Politika in gospodarstvo se ne moreta danes oddeliti, vendar pa politika ne sme ovirati normalnega razvoja gospodarstva in njegovih institucij, in to ne samo v interesu napredka gospodarstva, temveč tudi v pravično pojmovanem interesu politike same. In zaradi tega mnogo, kar je dopustno in razumljivo na terenu čiste politike, ni niti dobro niti koristno na področju gospodarstva. Če se že politična podlaga uporabi tudi pri sedanjih zborničnih volitvah, potem naj se pazi vsaj na to, da bodo osebnosti, ki bodo prišle v pošt, tako sposobne in v gospodarstvu tako uvaževane, da bodo jamstvo za neovirano in dobro delo tako važne institucije, kakor je zagrebška trgovsko-industrijska zbornica.

Škodljiva propaganda

Glavni savez srbskih zemljoradniških zadrug namerava po vsej državi prirediti celo vrsto predavanj v svrhu propagande nabavljalnega zadrugništva. Ta predavanja se bodo začela na področju beogradskega okroga.

Kar brez ovinkov je treba povedati, da si bolj napačne propagande: savez res ni mogel izmisliti. Če kje, potem trpi baš na področju saveza kmet še danes pod oderuškimi obrestmi. Če bi zato savez le količkaj pravilno pojmoval zadrugno misel, bi moral biti njegova prva naloga, da čim bolj organizira kreditno zadrugništvo. Kajti edino s kreditnim zadrugništvom je mogoče kmeta osvoboditi pred oderuhi. To je Slovenija že sijajno dokazala. Kljub temu pa savez te resnice noče videti in dopušča, da na njegovem področju kreditno zadrugništvo propada, zato pa tem bolj goji nabavljajno. Tako se je na zadnjem burnem občnem zboru saveza ugotovilo, da je padlo število kreditnih zadrug za 23, število nabavljajnih pa je naraslo za 172.

Ni težko uganiti, zakaj to posebna vnema za nabavljajne zadruge in zakaj to nezanimanje za kreditne. Pri kreditnih je treba delati požrtvovalno in skoraj brezplačno, pri nabavljajnih pa je zaslužek lahek in so potrebne vedno seje, ki so vse plačane. Zaradi privilegijev ni treba ne znanja ne posebnih sposobnosti, ker je dobiček zagotovljen že z naročilom blaga. V tem je tudi vzrok, da je propaganda nabavljalnega zadrugništva savezu tako pri sreju.

Pa če že nima savez smisla za kreditno zadrugništvo, potem ima še mnogo bolj nujne naloge, kakor pa da propagira na-

bavljajno zadrugništvo. Kljub šestmilijonski državni podpori je zaključil savez poslovno leto z izgubo 4,8 milijona Din. Večina te izgube je nastala zaradi izvozne trgovine saveza. Ni pa v tej njegovi izgubi navedena tudi neprimerno večja izguba kmetovalcev zaradi slabe organizacije izvoza kmetijskih pridelkov pri nas. Ali ne uči že lastna izguba savez, da je zanj stokrat bolj važno, če posveti svojo skrb dvigu izvoza, kakor pa da se bavi z neproduktivnim nabavljajnim zadrugništvom? Naj vendar svoje člane uči, da bodo znali sadje pravilno trgati, da ga bodo pravilno pakirali in sortirali in da ne bodo z njim en dan preplavljali tuji trg, nato pa zopet v času najugodnejše konjunktore ostali s svojim sadjem doma. Koliko lepe in koristne prilike ima savez, da pomaga kmetovalcu do boljše cene! Ali to savez ne briga, zanj so važne le nabavljajne zadruge.

In zakaj? Jasno, da le zaradi privilegijev, ki jih uživajo te. Če ne bi bilo teh privilegijev, potem bi bile tudi nabavljajne zadruge manj vabljive, potem bi se tudi savez morda spomnil na svojo glavno in osnovno nalogo, da mora kmeta rešiti pred oderuštvo in mu omogočiti boljše cene. Tako pa postajajo privilegiji nabavljajnih zadrug še indirektni vzrok, da se ne izboljša kvaliteta naših agrarnih proizvodov, da je kmetovalec še naprej odvisen od oderuhov in da naš izvoz ne pride na prava pota. Zato pa tudi nismo nič preveč napisali, ko smo označili nameravano propagando nabavljalnega zadrugništva kot škodljivo. Zato tudi ponavljamo svojo zahtevo, da je treba vse privilegije nabavljajnih zadrug odpraviti!

„Biro za carinska posredovanja“

G. Petar Borisavljević, bivši šef carinskega oddelka in sedaj v pokoji, pošilja na razne slovenske tiskovne okrožnice, v katerih jih opozarja na svoj »Biro za carinska posredovanja in informacije«. V tej okrožnici opozarja naše tiskovne, da so carinski predpisi tako komplicirani in številni, da se v tem labirintu ne spozna noben poslovni človek. On, kot bivši delegat pri trgovinskih pogajanjih in kot bivši šef pri carini ter kot izdajatelj knjige o carinskih tarifah, pa se v tem labirintu zelo dobro spozna in zato hoče pomagati vsem, ki postanejo člani njegovega v ta namen ustanovljenega »Biroja za carinska posredovanja in informacije«. Da postane kdo član tega biroja, ni treba nič drugega, kakor da plača 200 dinarjev mesečno, in sicer naprej najmanj za 3 mesece in potem bo cenjeni gospod Borisavljević izvršil zanj brez nadaljnjih honorarjev, razen za efektivno plačane državne in druge takse ter zaračunajoče stroške po uradni tarifi, vse posle in dal tudi vse potrebne informacije. Seveda cenjeni gospod Borisavljević še podrobno opisuje, kako veliko korist bo imel vsak trgovec od tega, če postane za 200 Din mesečno član tega velevažnega biroja.

G. Borisavljević ima prav gotovo prav, če pravi, da se v labirintu carinskih predpisov skoraj nihče ne spozna. To so tudi naši trgovci že dostikrat občutili, zato pa se obračajo na carinske posrednike in špedicijska podjetja, ki so v teh vprašanjih podkovani in katerim morejo tudi zaupati, ker jih poznajo. Ta podjetja imajo za te posle tudi koncesije in so za svoja posredovanja

tudi odgovorna. Pa ne samo to! Ta podjetja delujejo v kraju, kjer ima njih stranka opraviti na carini, da morejo takoj intervenirati in urediti vsako zadevo.

Vseh teh jamstev velevažni biro g. Borisavljevića ne nudi in oni, ki bodo postali člani njegovega biroja, bodo morali pač imeti neverjeten optimizem, če kar takoj začno pošiljati na podlagi le ene okrožnice mesečno po 200 Din v Beograd.

Sicer pa, ali je »biro« tudi v resnici ustanovljen? Ali ve zanj obrtna oblast? Ali ve zanj davkarija? Kakšna jamstva so za pravilno poslovanje tega »biroja«?

Naj si vsak interesent odgovori najprej na ta vprašanja, oziroma naj si poskrbi obvezen in dokumentiran odgovor g. Borisavljevića na ta vprašanja in šele potem naj preudari, če je res treba, da povzra svoje mesečne izdatke za 200 Din.

V svoji okrožnici pa govori g. Borisavljević tudi o tem, kako on ve, kako se izpremene carinske tarife in carinski predpisi in kako da more tudi v tem pogledu koristiti interesentom, seveda v mejah zakona.

Mislimo, da je veliko bolj pametno, če prepusti g. Borisavljević skrb za revizijo carinskih tarif in podobno organizacijam, katerih se tiče. Naša združenja in zbornice bodo pač to bolje opravile, ker so v to tudi poklicane. Kdo pa je dal g. Borisavljeviću mandat za takšne posle, pa ne vemo in zato mislimo, da je bolje, če se v te posle niti ne meša!

Toliko v pojasnilo tvrdkam, ki bi prejele omenjeno okrožnico.

Zopet velikanske izgube pri češpljah

Vsako leto moramo vedno ugotoviti eno in isto napako. Izvoz češpelj se redno zaključuje z velikanskimi izgubami, ker naši izvozniki nekatere dneve kar preplavljajo tuje trge z blagom. Tako so se letos na začetku sezone prodajale v Pragi češplje na debelo po 250 do 350 Kč za kg. Ljudje so se bali, da bo pozneje cena češpelj še narasla in so hiteli z nakupom po tej ceni. Te cene pa so premotile naše izvoznike, da so začeli kar na slepo pošiljati češplje na praški trg. Vsak dan je prihajalo na trg po 50 vagonov češpelj (skupno z madžarskimi in bolgarskimi), da je bil trg v kratkem prenatrpan z blagom. Vsak dan je ostajalo zao neprodanih po 10 vagonov češpelj in bilo so dnevi, ko je bilo na trgu po 80 vag. češpelj. Seveda je potem cena silno padla, da so dobili nekateri izvozniki komaj četrtino prvotne cene. Poleg tega pa so še nekateri komisijonarji kakor zlasti Pragofrukt prodajali češplje kar za slepe

cene. Nastale so tako za naše izvoznike naravnost velikanske izgube. Znova vprašamo: Kdaj se bo naš izvoz že enkrat organiziral? Kdaj se bo preprečilo to preplavljanje trgov z blagom? Kdaj pa se bo tudi poskrbelo, da bodo meli naši izvozniki posla samo s solidnimi komisijonarji? Milijoni propadajo vsako leto zaradi neorganiziranosti našega izvoza. Kje so sicer tako glasne zadruge!

Konkurzi in prisilne poravnave

V konkurzni zadevi stavbne zadruge »Here« v Ljubljani se odobri preračun prispevkov zadrugnikov za pokritje primanjkljaja, ker konkurzna imovina ne zadostuje za založbo konkurznih terjatev. — Odobreni preračun prispevkov je na vpogled na sodišču, pri konkurznem upravniku ter pri načelnstvu.

Potrja se prisilna poravnava izven konkurza, ki jo je sklenila s svojimi upniki mesarica Marija Sever v Ljubljani.

Umetna pritožba

Pred kratkim so bili odprti naši konzulati v Krfu, Temešvaru in v Čile. Ne rečemo, da ne bi bili ti konzulati potrebni, čeprav mislimo, da je konzulat na Krfu zelo problematične vrednosti. Pač pa se strinjamo z »Jug. Lloydom«, ki graja, da imamo v svetovnih pristaniščih Hamburg, Anversa in Rotterdam le častne konzulate, ne pa pravih konzulov. In vendar bi bili konzuli, če kje, potrebni v svetovnih pristaniščih, kjer se zaključujejo največje kupčije. Svetovna pristanišča so vrata na svetovni trg in če hočemo spraviti svoje pridelke na svetovne trge, moramo tudi imeti v svetovnih pristaniščih svoje prave trgovinske zastopnike. Zato je potrebno, da se osnujejo pravi konzulati v omenjenih svetovnih pristaniščih.

Dvojna številka »Trgovskega tovariša«

Kakor vse druge revije, tako se je zaradi tarifnega gibanja grafičnega delavstva zakasnela tudi dvojna številka »Trg. tovariša« za julij in avgust. Zato pa je njena vsebina tem bolj pestra in zanimiva. — Kot uvodnik objavlja »Misli o našem gospodarstvu«, ki jih je izrekel dr. Windischer na občnem zboru Trg. društva »Merkur«. Z oštro besedo so tu izrečene konstatacije, ki bi morale biti vsem vedno pred očmi, če hočemo priti do izboljšanja sedanjih razmer. Ne imeti slepih oči za napake, ne pozabljati, da morejo edino trgovina, obrtnost in industrija nadoknaditi minus agrarne pasivnosti naše domovine, ne se udajati krilaticam in cenanim geslom, temveč delati in vztrajno odpravljati napake. Ne pozabimo, da en rod, ki je celo v krizi, ne more zmogli vsega, naš pregovor pravi, da se počasi pride daleč! S tem opominom zaključuje dr. Windischer svoje globoko pretehtane in krasno postavljene besede. — Nato se nadaljuje zelo aktualni članek »Naša plačilna bilanca in državni dolgovi«. — Dr. Šarabon zaključuje svoj s številnimi podatki krepko podprti članek »Denar, zlato in srebro«. — Kako se je razvijalo naše gospodarstvo od junija do avgusta, pa temeljito poroča g. D. P. — Mednarodni blagovni trgi je naslov zadnjega članka. — Sledi zelo bogat listek, nato pa Društvene vesti, med katerimi zavzema posebno mesto odlično sestavljeno poročilo o 35. rednem občnem zboru Trg. društva »Merkur«.

Tako je tudi nova številka »Trg. tovariša« utrdila sloves lista in znova priporočamo vsem gospodarstvom ljudem, da se naroče na to našo edino gospodarsko revijo. Za vse leto velja le 36 Din in se naroča pri Trg. društvu »Merkur« v Ljubljani.

»Službeni list«

Kr. banske uprave Dravske banovine z dne 5. oktobra objavlja med drugim: Uredbo o izpremembi imena občine Rateče v Rateče-Planica — Pravila o vršenju verskih dolžnosti učencev narodnih šol — Pravilnik o uporabljanju in upravljanju osrednjega lovskega sklada — Pojasnilo o vštetju prakse diplom. farmacevtom za opravljanje drž. strokovnega izpita — Dopolnitev pravilnika o bolničnih pristojbinah — Odločbo o sejmiskih in tržnih pravicah v srezu kočevskem — Razglas o plemenskih sejmih rodovniške govede v l. 1936 — Razglas glede poslovanja bivše občine Celje-okolica in razširjene mestne občine celjske — Popravek k pravilniku k določbam o neposrednih davkih v zakonu o proračunskih dvanajstinah — Razne razglase sodišč in uradov ter razne druge objave.

Politične vesti

V Zagrebu so se sestali zastopniki združene opozicije dr. Milan Gavrilović, dr. Vlačić, dr. Trumbić in dr. Šutej, da se dogovore o enotnem političnem in taktičnem programu opozicije. Pogajanja bodo trajala dva dni in jih je odprl sam dr. Maček. Politična javnost čaka z velikim zanimanjem na rezultate sestanka.

Nar. skupščina se sestane dne 9. oktobra na spominski žalno sejo ob priliki obletnice tragične smrti blagopokojnega kralja.

Bolgarska policija je dosedaj aretirala že okoli 120 vodilnih politikov, ki so pripadali politični skupini »Zvonoc«, zemljedelski skupini »Aleksander Stambolijski« in protogrovcem. Med aretiranci je tudi polkovnik Velčev, bivši ministrski predsednik Kimon Georgijev, bivši minister Stojanov, podpolkovnik Stojčev in okoli 20 oficirjev, ki pripadajo kapitanski ligi. Zarota je bila zelo na široko razpletena in se vlada še vedno boji, da ni njen položaj popolnoma varen. Zopet so stopili v akcijo tudi makedonstvujušči, ki pomagajo vladi. Proti aretirancem se postopa z največjo strogostjo.

Monarhijo v Grčiji bo baje že proglasila skupščina, ki se sestane dne 10. oktobra ter bi plebiscit o obnovi monarhije odpadel.

Zaradi odpustanja republikancev iz državne službe so proglasili delavski sindikati na Kreti 24urno stavko.

Italijanska vojska je prekorajčila abesinsko mejo in koraka v treh kolonah v smeri proti Adui. Mesto Aduo so italijanska letala že bombardirala in prva bomba je padla na bolnišnico Rdečega križa. Več bolničark in bolnikov je bilo ubitih. Tudi mnogo žen in otrok je bilo od bomb ubitih.

Italijanska vlada je odobrila, da se zviša dnevna podpora ženam vpoklicanih vojakov od 3 na 4 lire.

Italijanske čete so po silni topniški pravi zavzele Aduo. Abesinske čete so se postavile v bran šle 5 km pred Aduo. Na tem delu fronte imajo Italijani nad 50.000 mož in so tudi številčno v premoči nad Abesinci.

Silna borba pa se je razvila pred mestom Aksum, ki leži le nekaj kilometrov zapadneje od Aduo. Boji so zelo ostri in so izgube na obeh straneh velike. A tudi pri Ogadenu so se začele ogorčene borbe. Jasnejša slika vojnih dogodkov pa bo šele prihodnje dni, ko se bosta obe vojski razvili. Najmodernejša oprema vojske daje velike prednosti italijanski vojski. Borbenost Abesincev ter težaven teren za nastopajočo vojsko pa so prednosti Abesincev.

Laval je pred svojim odhodom v Zenevo izdal proglas na francoski narod, na kate-rega apelira, da je sedaj, ko gre za najvišje interese Francije, enoten. Njegova avtoriteta bo v Zenevi tem večja, čim bolj strnjena bo sloga Francozov. Nenavadna izjava predsednika Lavalja je napravila v vsem političnem svetu globok vtis.

V četrtek dopoldne je bila uradno razglašena abesinska mobilizacija, ki velja za vse moške, stare 17 do 60 let. S tem bo imela Abesinija okoli 1.100.000 mož pod orožjem.

Svet Društva narodov je sklican za soboto dopoldne, v ponedeljek pa se sestane skupščina Društva narodov.

Angleška delavska stranka se je z velikansko večino izjavila za sankcije proti Italiji. Za sankcije je glasovalo 2.160.000 članov, proti pa samo 102.000.

Na seji angleške delavske stranke je bila prečitana brzojavka italijanskih socialistov, ki so se popolnoma solidarizirali s sklepi angleške delavske stranke.

Angleška vlada namerava izdati belo knjigo, v kateri bodo objavljeni vsi dokumenti, ki se tičejo italijansko-abesinskega konflikta. S knjigo hoče angleška vlada dokazati svojo dobro voljo, da se prepreči vojna.

Grška vlada je objavila, da se bo strogo ravnala po predpisih Društva narodov in da bo na strani Anglije tudi, če bi prišlo do sankcij.

Predsednik Roosevelt se je udeležil ameriških manevrov mornarice in je imel pri tej priliki govor, v katerem je dejal, da ostanejo Združene države nevtralne in naj se zgodi v Evropi karkoli.

Madžarska je po informacijah češkoslovških listov s 1. oktobrom vpeljala splošno vojaško dolžnost. Novi rekruti bi morali biti vpoklicani že 1. oktobra, zaradi nape-tega položaja v Zenevi pa je bil vpoklic preložen na 1. januar 1936.

Pri volitvah v Klajpedi so po informacijah nekega angleškega lista zmagali Nemci. Novi španski vladi je izrekel parlament zaupnico z 211 proti 15 glasovom.

SLOVENIA-TRANSPORT LJUBLJANA - TELEFON 27-18

ocarinenje

uvoznega in izvoznega blaga, po svojem car. posr. I. Kladniku, viš. car. insp. v p. — revizije deklaracij — carinske reklamacije — rekursi — carinsko-tarifne informacije itd.

Denarstvo

Stanje Narodne banke

Izkaz z dne 30. septembra zaznamuje te izpremembe (vse v milijonih dinarjev):

Skupna zlata in devizna podloga se je povečala za 12,5 na 1.396,3.

Devize, ki ne spadajo v podlogo, so se povečale za 20,9 na 280,4.

Vsota kovanege noveca se je zmanjšala za 22,5 na 250,2.

Posojila so se povečala za 13,8 na 1.807,8.

Vrednosti rezervnega fonda so padle za 0,9 na 126,0, razna aktiva pa so se povečala za 10,0 na 469,8.

Obtok bankovcev se je povečal za 123,2 na 4.777,1, zato pa so padle obveze na pokaz za 94,0 na 1.261,9.

Obveze z rokom so padle za 2 na 214,7, razna pasiva pa so se povečala za 6,8 na 243,8.

Celotno kritje se je zboljšalo od 29,58 na 29,71%, samo zlato pa je ostalo s 27,00% neizpremenjeno.

Novi belgijski valutni načrt

Belgijska vlada je izdelala nov valutni načrt, ki ga bo predložila Društvu narodov. Načrt vsebuje v glavnem te predloge: 1. stabilizacijo vodilnih valut po povprečni pariteti, ki se izračuna po njih tečajih v zadnjih treh mesecih. 2. Če se ne more določiti ta pariteta, potem naj se izvede stabilizacija z ustvaritvijo edinstvene svetovne valute, ki bi se uporabljala samo pri mednarodnih transakcijah. 3. Banka za mednarodna plačila v Baslu bi bila osrednja banka za svetovno valuto. 4. Nova valuta mora imeti stalen tečaj. Njeni bankovci bi se zamenjavali za zlato tudi v primeru vojne. 5. Ta načrt se more izvesti samo s sodelovanjem Združenih držav Severne Amerike.

*

Načrt zakona o čekih je dokončalo ministristvo za pravosodje in bo v kratkem predložen seji vlade.

Neki francoski bančni sindikat je prevzel od italijanske vlade francoske rente v višini 500 milijonov frankov, ki so bile last italijanskih kapitalistov.

Vodja holandske katoliške stranke prof. Aalbersee se je v parlamentu izjavil proti devalvaciji holandskega goldinarja. Ker je veljala katoliška stranka doslej kot zagovornica inflacije, je vzbudila izjavo njegovega voditelja tem večjo pozornost. Ministrski predsednik Colijns pa je izjavil, da Holandska ne more uvesti devizne kontrole, ker bi to pomenilo, da opušča zlato veljavo. Odločno je proti inflaciji tudi holandska kraljica in zato holandski goldinar kljub še vedno močnemu odtoku zlata ne bo devalviran.

Belgija namerava konvertirati 11 milijard običinskih, 35 milijarde kolonialnih in 1 milijardo drugih posojil, skupno torej za 15 in pol milijarde. Obresti konvertiranih posojil bi znašale 4%, torej toliko, kolikor so znašale za državna konvertirana posojila.

Italijanskega 5% mobilizacijskega posojila, v katero se more izpremeniti tudi staro 3 in pol % konverzijo posojilo, je bilo v prvih petih dneh podpisano pri italijanskih bankah za 2 in pol milijardi.

Zlata podloga Združenih držav Severne Amerike je narasla že na 9 milijard 326 milijonov dolarjev. Koncem leta 1934. je znašala samo 6 milijard 829 milijonov dolarjev.

Ustanovitev posebnega strokovnega carinskega oddelka

Pri carinskem oddelku finančnega ministristva je ustanovljen strokovni odbor s temi nalogami: da zbere in uredi gradivo za proučitev carinskega zakona, carinske tarife, postopka za nje uporabo in komentarjev, da pripravi predloge z utemeljitvijo za reorganizacijo vse carinske službe, da daje pojasnila in mnenja o vseh vprašanih in da vodi evidenco, pregleda in statistiko o tlhotapstvu, obmejnem prometu in o vsem, kar bi moglo zboljšati carinsko službo.

Povpraševanje po našem blagu v tujini

LES IN LESNI IZDELKI:

- 1008 — Dunaj: hrastov in bukov žagan les;
- 1009 — Berlin: smrekov in borov žagan les ter vpognjen les;
- 1010 — Hamburg: vsakovrsten les.

DEŽELNI PRIDELKI:

- 1011 — Dunaj: ponuja se zastopnik za paradižnikove konzerve;
- 1012 — Praga: ponuja se zastopnik za fižol;
- 1013 — Stabroek: večja trrdka išče zveze z našimi izvozniki paradižnika, ki je dva do trikrat prekuhan in ki se pošilja v konzervah ter sodih;
- 1014 — London: konzerve razne povrtine;
- 1015 — Bruselj: hmelj;
- 1016 — Dunaj: konzerve razne povrtine.

PROIZVODI SADJARSTVA:

- 1017 — Dunaj: ponuja se zastopnik za vse vrste suhega sadja;
- 1018 — Bruselj: sirove in suhe češplje;
- 1019 — London: vse vrste sadnih konzerv;
- 1020 — Brno: večja trrdka išče jabolka iz Čakovec in okolice;
- 1021 — Berlin: namizno grozdje.

PROIZVODI ŽIVINOREJE, PERUTNINARSTVA IN RIBARSTVA:

- 1022 — Bruselj: gnjat, salama, klobase, mortadela, prekajena slanina in razni osušeni mesni izdelki;
- 1023 — Dunaj: mesne konzerve in ribe;
- 1024 — Carigrad: večja trrdka se zani-ma za goveje in telečje kože;
- 1025 — Berlin: išče se večja količina črev;
- 1026 — Kopenhagen: morska trava.

RUDARSKI PROIZVODI:

- 1027 — Bruselj: kromova ruda.

INDUSTRIJSKI IZDELKI:

- 1028 — Werdau (Nemčija): tekstilne sirovine in tekstilni odpadki;
- 1029 — Solun: volneni tulci za izdelavo moških in ženskih klobukov.

Izvozniki, ki se zanimajo za eno od navedenih ponudb ali povpraševanj, naj se obrnejo na Zavod za pospeševanje zunanje trgovine Beograd, Ratnički dom, ter naj pri tem navedejo: 1. številko, pod katero je blago navedeno, 2. točno označbo vrste blaga, 3. način ambalaže z ozirom na tržne uzance, 4. količino razpoložljivega blaga, 5. ceno, franko naša meja ali cif pristanišče države, kamor naj pride blago, 6. plačilne pogoje in 7. rok dobave. Za boniteto tujih trrdk Zavod ne jamči.

Trgovci!

Podpirajte domačo industrijo, zato naročajte le „Snežinka“ milni prašek, ki je zajamčeno neškodljiv ter vsebuje nad 60% mila

IZDELUJE:

Dolničar & Richter
Ljubljana

Zunanja trgovina

Živahen izvoz cementa iz Dalmacije

Zaradi vojnih priprav v Afriki se je zelo dvignil izvoz našega cementa. Cementna industrija v Dalmaciji, ki je bila prej le slabo zaposlena, dela sedaj s polno kapaciteto. V severnem pristanišču Splita skoraj vsak dan razni parniki vkrcavajo cement. Vsak dan gre iz Dalmacije na tisoče ton cementa v tujino.

Italijanska propaganda za domači les

Italijanska zveza lesnih industrijev je dobila od več provincialnih zvez lesnih industrialcev obširno spomenico, v kateri se zahteva, da se v večji meri ko dosedaj zaščitijo domači lesni producenti pred tujo konkurenco. Velike zaloge lesa, ki leže pri italijanskih producentih, naj se znižajo na ta način, da se letos ne dovoli Avstriji dodatni uvozni kontingent za les.

Ruska naročila v Nemčiji

Dosedaj je naročila Sovjetska Rusija v okviru 200 milijonskega kredita blaga za 36 milijonov mark. Vodijo pa se še pogajanja za naročila blaga v vrednosti 70 do 80 milijonov mark. Težave pa delajo kratki dobavni roki, ki jih zahtevajo sovjeti in ki jih Nemci ne morejo izpolniti.

Cene na svetovnih trgih rastejo

Hausse, ki se je začela v prvem tednu septembra, traja še dalje. Tečaji pšenice so se dvignili že na 97 centov in se približujejo slavni dolarski meji. Od živil se je podražil sladkor in sirovo maslo. Ker se je dvignila cena bakru v Ameriki, se je ta podražil tudi v Londonu. Kljub povečani produkciji se zaloge bakra manjšajo. Cena kositrja je v Londonu narasla že na 228,5, svinca pa na 17,25 funta. Utrdila se je tudi cena srebra. Cena bombaža se je dvignila. Neugodni izgledi so samo za volno ter sirovi kavčuk.

*

Trgovinski minister je odobril ustanovitve podružnice trrdke: Podrinski udruženji rudnici, d. d. filijala za kraljevino Jugoslaviju, ki ima svoj sedež v Londonu

in katere angleško ime se glasi: Podrinje Consolidated Mines Limited, Branch Office in the Kingdom of Jugoslavia.

V letošnjem prvem polletju smo izvozili slanina v Anglijo 14.121 stotov, dočim lani samo 4367 stotov. Najbolj je nazadoval uvoz slanina iz Danske, in sicer od 2'15 na 189 milijona stotov.

Italijanska vlada je čisto nepričakovano, da zmanjša proračunski deficit, povišala vse železniške in cestne prevozne tarife. Uvede se dodatek v višini poldruga centesima na 100 kil in na vsak kilometer. Za predmete, ki ne prenesejo visoke prevoznine, bo ta dodatek nižan, vendar pa točnejši podatki o tem še niso znani.

Iz šibeniške luke se je izvozilo v septembru 16.570 kubikov gradbenega lesa, od tega je šlo 2000 kubikov v italijansko Somaliijo, 100 kubikov v Albanijo, 600 kubikov v London, ostalo v italijanska pristanišča.

Nemška vlada je ustavila uvozna dovoljenja za jugoslovansko grozdje. Beograjska vlada je zato v Berlinu intervenirala in je upati, da bo izvoz jugoslovanskega grozdja v Nemčijo zopet dovoljen.

Českoslovaška je povišala z 10. oktobrom carinska doplačila pri pšenici od 12 na 19, pri rži od 26 do 30, pri ječmenu od 31 na 36 in pri ovsu od 23 na 27 Kč.

Železo se bo podražilo, kakor so sklenili v Londonu zastopniki kontinentalnega in angleškega železnega kartela.

Turčija je določila za čas od 1. oktobra do 30. junija nove uvozne kontingente, ki omogočajo vsem državam, ki so sklenile s Turčijo kompenzacijske pogodbe, živahnejše trgovinske stike s Turčijo.

Turčija je sklenila s poljskimi tvornicami za letala pogodbo o nabavi večjega števila letal.

Dobave-licitacije

Direkcija drž. rudnika Velenje sprejema do 16. oktobra ponudbe o dobavi 600 kg cilindrskega olja, 600 kg strojne masti, 55 plošč železne pločevine, 1000 s neizoliranega elektr. voda, 1050 m jamskih tračnic, 2 roleti iz valovite pločevine, 1000 napisnih tablic in 1000 vijakov.

Komanda pomorskega arzenala Tivat sprejema do 15. oktobra ponudbe o dobavi 350 kg filcov, 700 kg krp za čiščenje, 40 gum za kolesa in avtomobile, 90 kg usnja,

Naš pravi domači izdelek

25 kg transmisijskih jermen, električnih žarnic in raznega drugega elektrotehničnega materiala; do 17. oktobra pa o dobavi materiala za gasilske aparate in 300 vesel.

Začasna državna uprava razlaščenih gozdov v Ljubljani razpisuje prvo pismeno ofertno licitacijo dne 15. oktobra ob 10. uri za les na panju šumske uprave v Kočevju, in sicer 9098 m³ bukove hlodovine 670 m³ jelove hlodovine in 9772 m³ bukove vine za oglje in drva ter šumske uprave v Straži za 4485 m³ bukove hlodovine, nadalje drugo ofertno licitacijo dne 15. oktobra ob 15. uri šumske uprave Kočevje in Straža o 360 m³ posekane bukove hlodovine, 1830 m³ posekane jelove hlodovine, 672 m³ izdelanih jelovih plohov in 81 m³ izdelanih mečesnovih hlodov. Pojasnila pri upravi.

Direkcija drž. rudnika Kakanj sprejema do 10. oktobra ponudbe o dobavi 100 kg mila, 100 kg sode, 50 kg amonijakove sode, 15 kg barve in 20.000 električnih vžigalnikov; do 17. oktobra pa o dobavi 30 stov, 6000 kg masti za jamske vozičke, 6000 kg tračnikov in 1000 hrastovih pragov.

Tečaji so se popravili

Na skoraj vseh velikih borzah so se v preteklem tednu tečaji popravili in celo na milanski borzi, kakor kažejo naslednje indekse številke:

Koncem 1927.	= 100%	31. 8.	21. 9.	28. 9.
London		73'7	70'6	71'6
Pariz		48'9	47'3	47'5
Berlin		37'1	35'3	35'7
Dunaj		40'0	39'0	40'1
Milan		100'1	80'3	89'0
Praga		69'1	67'3	66'1
Bruselj		30'4	30'2	30'6
Amsterdam		35'7	34'2	34'8
Curih		38'3	37'8	37'0
Stockholm		15'1	15'1	15'4
New York		73'9	75'0	77'3

V splošnem tečaji še niso dosegli višine, na kateri so bili koncem avgusta, vendar pa so v preteklem tednu napredovali v tej meri, da se je mednarodni borzni indeks dvignil od 48'4 na 49'6 odstotkov.

Statistika konkurzov in prisilnih poravnav

Društvo industrijcev in veletrgovcev v Ljubljani objavlja za dobo od 1. do 30. 9. 1935 statistiko (številke v oklepaju se nanašajo na isto dobo preteklega leta):

1. Otvorjeni konkurzi: v Dravski banovini 3 (5), Savski 3 (2), Vrbaski — (—), Primorski — (1), Drinski 1 (1), Zetski — (2), Dunavski 2 (1), Moravski 1 (1), Vardarski 1 (—), Beograd, Zemun, Pančevo 2 (2).

2. Razglašene prisilne poravnave izven konkurza: v Dravski banovini 4 (8), Savski 2 (7), Vrbaski — (—), Primorski 2 (3), Drinski — (2), Zetski — (—), Dunavski 1 (5), Moravski — (—) Vardarski — (—), Beograd, Zemun, Pančevo — (3).

3. Končana konkurzna postopanja: v Dr. banovini 5 (2), Savski 2 (3), Vrbaski — (—), Primorski 3 (—), Drinski 1 (5), Zetski — (—), Dunavski 8 (13), Moravski 7 (9), Vardarski 1 (5), Beograd, Zemun, Pančevo 1 (3).

4. Potrjene prisilne poravnave: v Dravski banovini 12 (11), Savski 3 (5), Vrbaski 1 (1), Primorski 3 (1), Drinski 1 (2), Zetski — (2), Dunavski 1 (7), Moravski — (—), Vardarski — (—), Beograd, Zemun, Pančevo 2 (—).

Univ. prof. dr. M. Skerlj:

5

Ženevske menične konvencije

17. Čl. 29. (§ 28.). Določbe našega § 28., povsem posnete po haškem reglemantu, spadajo teoretično in za prakso med najmanj posrečene v vsem zakonu. To se je občutilo tudi na ženevski konferenci. Poskusi popravila teoretično niso uspeli, za prakso pa le deloma. Na konferenci se je, kar se tiče teorije, govorilo o tem, da se iz prvega stavka § 28. haškega reglemanta da izvajati, da zakon, vsaj glede zaveze akceptanta, odobrava pogodbeno menično teorijo. Da se ne bi moglo reči, da zakon zavzema eno ali drugo menično teorijo, se je izrazil »avant s' être dessaisi du titre« (»preden je dal listino iz rok«) zamenjal z izrazom »avant la restitution de la lettre« (»preden je listino vrnil«). Jasno pa je, da s tem nikakor ni onemogočeno na besedilo čl. 29. opirati pogodbeno teorijo, in da s tem ni odpravljeno nasprotje s čl. 26. (§ 25.), da tudi modifikovan akcept, t. j. akcept, ki odstopa od temeljne menice (n. pr. glede dospelke, plačilnega kraja, valute), veže akceptanta, dasi imetnik menice na tak akcept morda sploh ni pristal. V praktičnem pogledu je z EMZ stvar popravljena toliko, da je postavljena ovržna domneva, da je akcept črtan, preden se je menica vrnila. S tem je rečeno, da bi moral imetnik menice, ki bi trdil, da je akcept prečrtan po vrnitvi menice, akceptant torej v zavezi, dokazati svojo trditve; položaj je torej imetniku v razmerju proti akceptantu otežen. Olajšan pa mu je proti regresnim zavezancem: ako imetnik menice zoper njih nastopi regres pred dospelkom, ker se akcept vsled črtanja smatra za odbit, bi morali oni dokazati, da je bil akcept prečrtan po vrnitvi menice

prezentantu. Ta razdelitev dokaznega bremena po našem sedanjem zakonu ni jasna. Drugo, kar po našem zakonu ni jasno, je to, ali je akceptant, ki je o akceptiranju pisмено obvestil imetnika ali katerega podpisnika menice, pa je akcept prečrtal šele po obvestilu, zavezan samo obveščeni osebi, ali vsakomur, ki pridobi menico. Ta dvom je EMZ rešil v prid akceptantu: zavezan je samo obveščencu ali več obveščencem. Omenil sem le par najvažnejših točk, v podrobnostih je še marsikaj nejasnega. Ta nejasnost bo brez dvoma imela za posledico, da bo menica s prečrtanim akceptom praktično izključena od kroženja. Kdo si bo upal vzeti jo, razen če je kateri od indosantov ali trasant povsem zanesljiv? Povprek si bo moral vsakdo reči, da je akceptant že moral imeti tehtne vzroke, da je svoj akcept prečrtal in se s tem rešil zaveze. — Čela določba je povsem ponesrečena, obenem pa nepotrebna, ko zakon (sedanji in bodoči) trasatu že daje enodnevni rok za premislek, ali bi dal akcept ali ne.

IV. Aval.

18. Čl. 30. (§ 29.) naglašava v 1. odstavku, da je aval mogel tudi za del menične vsote. To je, dasi ne izrečeno, veljalo tudi doslej.

19. Čl. 32. (§ 31.). Dočim naš zakon v 1. odstavku pravi, da je avalist zavezan »prav tako« kakor oni, za katerega je dal aval, določa EMZ, da je zavezan »na isti način«. S tem naj bo pojasnjeno, da zakon tu določa le način, ne pa tudi obsega zaveze. Kdor je za akceptanta dal aval za pol menične vsote, je zavezan samo za polovico, ampak na isti način kot akceptant (n. pr. triletno zastaranje); po pravilnem mnenju je to veljalo že doslej.

Prav tako je sprememba v 3. odstavku samo redakcijska. Naglašeno je, kar je po smislu veljalo že doslej,

namreč, da avalist, ki plača menico, ne dobi regresnih pravic onega meničnega dolžnika, za katerega je plačal. nego samostalne regresne pravice, kakor izhajajo iz same menice: kdor bi lahko prigovarjal pobotanje dolžniku, za katerega je avalist plačal, zato še ne more avalistu.

V. Dospelost.

20. Čl. 34. (§ 33.). V 1. odstavku je bistvena razlika, da treba menico vpoglednico, če ni v nji določen drugačen rok, v plačilo predložiti tekom enega leta, naš zakon določa šestmesečen rok. Ostale spremembe v 1. odstavku so samo redakcijske, posnete po čl. 23. (§ 22.).

Povsem nov in jako važen je 2. odstavek. Po sedanjem zakonu smem menico vpoglednico predložiti v plačilo, čim je izdana; ako bi trasant določil, da se ne sme predložiti recimo pred enim tednom, bi menica ne bila veljavna (§ 32., odst. 2.). Po EMZ trasant v vpoglednici lahko določi rok, pred čegar iztekom se menica ne sme predložiti v plačilo. S tem bo promet z vpoglednicami za izdatelja postal mnogo manj nevaren, kajti imel bo časa, da trasata obvesti o izdaji in preskrbi pokritje. Da se pa možnost odloga predložitve v plačilo ne bi zlorabljal, določa zakon, da enoletni ali v menici določeni rok za predložitev v plačilo teče, ne od izdaja menice, nego od izteka omenjenega zapornega roka: »nevarnost« je zmanjšana, toda časovno podaljšana. Iz te določbe se pa vidi, da čl. 33., ki pravi v 2. odstavku, da je nična menica, ki ji dospelost ni določen po 1. odstavku, ni popolnoma točen, kajti brez dvoma gre tu za posebno vrsto določitve dospelke, ki ni povsem obsežna v čl. 33., odst. 1.

21. Čl. 35., 36., 37. (§§ 34., 35., 36.). Brezpomembne stilistične razlike.

(Se nadaljuje.)

Doma in po svetu

Predsednik vlade dr. Stojadinović je obljubil sarajevskemu županu, da se bo popravila cesta Sarajevo—Ilidže ter da se bo ustanovila v Sarajevu gozdarsko-rudarska fakulteta.

Za vršilec dolžnosti maršala dvora je bil imenovan bivši poslanik Boško Čolak-Antić.

Banska uprava objavlja, da so vsa mesta v državni in banovinski službi zasedena in da se zato vse prošnje za službe neumestne, ker ni mogoče oddati nobene službe.

Na kongresu jugoslovanskih zdravnikov je bila po daljši debati sprejeta resolucija, da je treba dovoliti odpravo ploda tudi iz socialnih razlogov. V resoluciji se poudarja tudi slabo stanje v bolnišnicah.

Za generalnega direktorja državnih železnic je bil imenovan dosedanji sarajevski direktor inž. Dimitrije Naumović.

Odslej se sme za kraje od Rječine do Zrmanje in prilagajoče otoke uporabljati samo naziv »Hrvatsko Primorje« in ne več »Gornji Jadran«. Tako je odločilo ministristvo za trgovino in industrijo.

Kavcijo za državne dobave je treba osebno plačati pri določenih državnih blagajni in se ne more pošiljati po pošti, kakor je sedaj razsodilo finančno ministristvo.

Združenje malih trgovcev v Banji Luki je sklenilo, da ne more zaradi slabega finančnega stanja združenja in svojih članov vstopiti v zvezo trgovskih združenj za Vrbasko banovino.

Višja gimnazija v Kočevju se postopoma ukine in bo ostala v Kočevju le nižja realna gimnazija.

Zadet od kapi je umrl v Ljubljani Ignacij Elšner, bivši ravnatelj tobačne tovarne v Ljubljani. Konciliantnemu možu bodi ohranjen blag spomin!

Peki v Splitu so zaradi višje cene moke podražili kruh za pol dinarja. Obrtna oblast pa ni dovolila tega povišanja.

Sadilci tobaka v Hercegovini so na svojem zborovanju v Mostarju zahtevali, da zviša monopolna uprava odkupnino za tobak na povprečno 23 Din za kg. Zahteva sadilcev je več ko upravičena, ker plačuje sedaj monopolna uprava v resnici mnogo prenizko ceno in je predvsem zaradi tega Hercegovina gospodarsko pasivna pokrajina.

18.000 vojakov je samo v zadnjih treh dneh zapustilo neapeljsko pristanišče in odšlo v Afriko.

Izvozniki bombaža v Egiptu so dobili naročilo, da zavarujejo svoje čezmorske pošiljke za primer vojne.

Turčija je začela utrjevati Dardanele ter zahteva, da se odpravijo določila mirovne pogodbe, ki ji to prepovedujejo.

Danski parlament je razpuščen. Volitve so razpisane za 22. oktober.

Na meji pri Ventimigli so prijeli italijanske obmejne oblasti ženi dveh slavni nogometašev, ki sta skušale pretihotapiti čez mejo 28 milijona lir.

Lastnik menjalnice na Reki Petar Barbačić, svoje dni uradnik Reške pučke banke je zaradi ponesrečenih spekulacij na milanski borzi izginil iz Reke. Baje je pobegnil s poldrugim milijonom lir.

Na grškem otoku Levkadiji je prišlo do spopadov med oboroženimi kmeti vinogradniki in orožniki. Pri nekem spopadu so bili ubiti trije vojaki in en civilist.

V Ameriki so začeli pošiljati vino in tudi pivo v konzervah. Na ta način pa pošiljajo samo cenejša vina. Ker so konzerve znatno lažje od sodov, se s tem prevozni stroški znatno pocenijo.

Že v 24 urah

harva, plesira in komično snaki obleke, klobuke itd. Skrobli in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8. Telefon št. 22-72.

Tržna poročila

Ljubljanski sejem

Na živinski sejem dne 2. oktobra je bilo prignanih (v oklepajih število prodane živine) 65 konj (8), 57 volov (20), 27 krav (11), 14 telet (8) in 122 pujskov (50). Sejem je bil slabo obiskan. Cene so ostale neizpremenjene. Plačevale so se te cene: voli I. vrste po 3'50 do 4, II. vrste po 2'75 do 3'75, III. vrste po 2 do 2'75, debele krave po 2 do 3'50, klobasice po 1'50 do 2, teleta po 4'50 do 5'50 Din za kg žive teže. Pujski so se prodajali po 85 do 150 dinarjev za žival.

Zagrebski tedenski sejem

Kljub rahlemu dežju je bil zadnji tedenski sejem živahen in tudi kupčija je bila dobra. Cene slabši živini so se dvignile, prav tako pujskom in teletom. Tudi krmila so se nekoliko podražila. Na trgu je bilo precej trgovcev tudi iz Slovenije.

Prigon: 65 bikov, 468 krav, 149 junic, 147 volov, 103 juncev, 164 telet, 2 bivola, 278 konj in žrebet, 2 kozi, 627 prašičev in 409 pujskov.

Cene (za kg žive teže): bikli 2.25 do 2.70, krave za klanje 2.25 do 2.75, junice za klanje 2.50 do 4, krave za klobase po 1.25 do 1.75, voli I. vrste po 3.75 do 4, II. vrste 3.25 do 3.50, bosanski po 2 do 2.50, junci 3.25 do 3.75, živa teleta po 3.50 do 4.50, zaklana po 5.50 do 6.50, prešiči špeharji po 6.50 do 8, pršutarji po 5.25 do 6.25, zaklani prešiči po 10.75, lahki konji po 3 do 4 tisoč, srednji po 4500 do 5000, težki po 5500 do 6000 za par, žrebata po 400 do 700 lahka, težka po 800 do 1000 za grlo; konji za klanje po 0.75 do 1.25.

Živila so se v Zagrebu podražila

Na zagrebškem trgu se je podražilo goveje in telečje meso. Podražitev govejega mesa je le neznatna, telečje pa se je podražilo za 1 do 3 Din pri kg. Mast in slanina se je podražila za 1 Din pri kg, dočim je svinjsko meso ohranilo še staro ceno.

Dunajski trg

Na goveji trg z dne 30. septembra je bilo postavljenih skupno 2124 glav goveje živine in od te iz Jugoslavije 110. — Cene so bile te: fabriški voli I. vrste po 130 do 145, voli I. vrste po 110 do 120, II. po 97 do 105, III. po 82 do 95, bikli po 70 do 95, krave po 75 do 95, mržava živina po 55 do 72 šilingov za 100 kil. — Tendence: Ob dobrem povpraševanju so ostale vse cene neizpremenjene.

Na svinjski trg z dne 1. oktobra je bilo postavljenih 5413 špeharjev in 7167 pršutarjev. Iz Jugoslavije je bilo 2696 špeharjev in 202 pršutarja. — Cene so bile te: mangalica I. vrste po 166 do 170, II. vrste po 162 do 165, jugoslovanski križani I. vrste po 167 do 170, jugoslovanski srednji 165 do 166, slabši po 158 do 162, stari po 135 do 138, pršutarji lahki po 145 do 175, težki po 135 do 165, križani po 160 do 175 šilingov za 100 kil. — Tendence: Ob živahnem povpraševanju so se podražili madjarski špeharji za 10 do 15 grošev, jugoslovanski špeharji pa za 10 grošev. Težki pršutarji so pridobili na ceni 5 grošev, lahki pršutarji pa so se prodajali za 2 do 3 groše ceneje.

Radio-Ljubljana

Nedelja 6. oktobra: 7.30 Kmetijska posvetovalnica (ing. Sadar Vinko) — 8.00 Čas in poročila — 8.15 Koncert godbe na pihala »Sora« — 9.00 Versko predavanje — 9.15 Prenos iz franč. cerkve — 10.00 Ura operne glasbe — 11.40 Otroška ura: Pravljice iz stare Indije (g. Danilo) — 12.00 Čas, vreme, poročila, obvestila — 12.15 Plošče po željah — 15.00 Koncert kvarteta na pihala, vmes plošče — 16.00 Gospodinjki nasveti (Anica Lazarjeva) — 16.20 Operetni napravi (poje gdč. Jelka Igličeva s spremljevanjem radijskega orkestra) — 19.30 Nacionalna ura — 20.00 Čas, poročila, program, vreme — 20.15 Pester večer (sodelujejo: rad. orkester, Bežigradska pev. družba) 22.00 Čas, vreme, poročila, spored — 22.15 Kvartet »Hmtadra«.

VELETRGOVINA
A. ŠARABON
V LJUBLJANI
priporočila, specijalno blago, več vrst žganja, moka ter
deželne pridelke, kakor tudi raznovrstno rudniško vodo
Kastna pražarna za kavo in mliči
za dišave s cikličnim obratom
Telefon št. 2800 Osniki na razpolago!

Trgovci, naročajte blago pri trdkah, ki oglašajo v Trgovskem listu!

KLIŠEJE
vseh vrst po fotografijah, ali risbah
izvršuje
najsolidnejše
klišarna
ST-DEU
LJUBLJANA
DALMATINOVA 13

Naročajte „Trgovski list“!

LOVRO ROZMAN
Telefon 29-97 Specijalna delavnica tehtnic, uteži in drugih meril
LJUBLJANA Pred prulami 5

● Pleskarsko in sobo-slikarsko delo
● izvršuje po najugodnejših pogojih
Ivan Genussi
Ljubljana
Gregorčičeva ul. št. 17 c
Telefon 22-67